

דברי חיזוק ואמונה לרגל המצב שהשמיע מורינו הגר"צ חשין שליט"א¹

לצערנו אוי נא לנו כי חטאנו, עלה המוות בחלוננו, כי בא הצר בגבולות ארצנו, וקול נהי ובכיה נשמע ביום 'שמחת תורה', ובמקום חג שמיני יום 'העצרת' הזה, נהפך ליום 'עת צרה'. וכדבר הזה נעשה בשנת תשפ"ד העולה כמנין 'עת צרה היא' עם ג' המילים.

והנה בהפטרה שקראנו לפני כמה שבועות 'שבת שובה' נאמר (הושע יד): "תאשם שומרון כי מרתה באלהיה בחרב יפלו עולליהם ירטשו והריותיו יבקעו. שובה ישראל עד ה' אלקיך כי כשלת בעונך וגו'". הנה נאמר 'תאשם שומרון' והרד"ק שם כתב, 'תאשם' והוא ענין 'שממה'. אוי נא לנו כי בימינו קרה זה. וכל זה 'כי מרתה באלהיה' שהיו עובדים ע"ז.

ועולליהם ירטשו והריותיו יבקעו' כתב הרד"ק וז"ל, "דרך אכזריות להפיל הקטנים בקרקע או על הקירות לבקעם וכן דרך אכזריות ולבקע הנשים ההרות" עכ"ל. ממש מה ששמענו שקרה לחברי הקיבוצים ה' ירחם.

כמובן שהקב"ה גם מדבר אל הפושעים והחטאים כנגד ה' וכנגד משיחו, וכמו שכבר הזכירו העולם 'מי שלא נותן לעשות מחיצות ביוה"כ בשעת הנעילה, הוא גורם שיפלו המחיצות בעזה".

אבל בעיקר הקב"ה מדבר אלינו, והוא רוצה שנתחזק, ומה נעשה?

"קחו עמכם דברים ושובו אל ה'. אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב ונשלמה פרים שפתינו".

ובעיקר יש להתחזק בנקודה שנאמר שם, "אשור לא יושיענו על סוס לא נרכב ולא נאמר עוד אלקינו למעשה ידינו אשר בך ירחם יתום". ג' פעמים נאמר 'לא לא ולא', עלינו מוטל לכרות ג' קליפות של ערלה מעל ליבנו, נפסיק כבר לחיות ולהרגיש כי יש על מי לסמוך, נפסיק ללכת שאננים, שכביכול יש מי שיכול להגן עלינו, וכחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה'. אין אשור לבטוח בו, דהיינו כל ההגנה שאמריקה שולחת לנו, ואין לנו לסמוך ולהיות רגועים מכך, ולא על סוס נרכב כל מיני נשק וכח מסויים. וגם 'לא נאמר עוד אלוקינו למעשה ידינו' ופירש רש"י שם וז"ל, "ולא נאמר עוד למעשה ידינו - שהם אלקינו", נפסיק לחשוב כאילו רק מעשה ידינו הם אלו שמצילים אותנו.

אלא רק בדבר אחד יש לנו להאמין "אשר בך ירוחם יתום", ומפרש רש"י 'לבדך תהיה תקותינו המרחם יתומים'. נרגיש שאין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, ואנחנו בבחי' יתומים שאין לנו 'לא אבא ולא אמא', אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו. [ובדרך מליצה י"ל, דלו היה שכל חדירה זו הייתה רק כדי להרוג אלף או אלפיים מחבלים ביום אחד, הרי שכל אחד היה מנסה לקצור את התהילה לעצמו, וזה היה מתפאר שהוא עשה והוא חשב והוא הוביל מבצע זה, אבל עכשיו שלדאבונינו נעשה ההיפך לא 'הצגה' אלא 'אבידה גדולה', הרי שלכשלוך הזה 'אין אבא ואין אמא' הוא 'יתום' - אשר בך ירוחם יתום].

ונתאר לעצמנו אם כל מה שקרה לא היה ללא שום נפגע, הרי שזה עצמו היה כבר סיבה לחיזוק גדול, כי נמצא שאי אפשר לסמוך כלל ועיקר על 'כוחי ועוצם ידי', שהרי לא מובן כלל כיצד הצליחו בני בליעל הללו לפרוץ כשמונים פרצות בגדר שהשקיעו בה מליונים, וכבשו אחד עשרה בסיסים, ועשרים ישובים שבדרום. ויש לדרוש במליצה עה"פ "שוב מחרון אפיך", 'אפיך' - י"א בסיסים, פ' פרצות, כ' ישובים. אבל התשובה היחידה היא כי הקב"ה מדבר כאן, אני בעל הבית.

¹ הדברים נכתבו ע"ד הכותב בלבד.

ואזי כשנשמע ונשים בטחונינו רק בהקב"ה הוא מבטיח כי "ארפא משובתם אהבם נדבה כי שב אפי ממנו". ופירש רש"י, "אמר הנביא כך אמר לי רוח הקודש מאחר שיאמרו לפני כן, ארפא משובתם ואוהבם בנדבת רוחי, אעפ"י שאינן ראויין לאהבה אתנדב לאהבתם כי שב אפי ממנו". רוח הקודש צועקת ואומרת אם תבטחו בי בלבד, אז אע"פ שאתם לא ראויים לגאולה, ואע"פ שאין לכם שום זכות כדי להציל אתכם, אבל מיד אבוא ואגאל אתכם, אני אוהב אתכם, ארפא משובתכם, משום שגיליתם בפיכם שרק הקב"ה יכול להציל אותם.

וכשנבין ונקיים את ג' ענינים אלו, ונבטח רק בהקב"ה בלבד, הקב"ה ברוב רחמיו ובנדבת ליבו הרחום והחנון יחזיר לנו מידה כנגד מידה בג' ענינים, וכפי שנאמר שם: "אהיה כטל לישראל יפרח כשושנה ויד שרשיו כלבנון. ילכו ינקותיו ויהי כזית הודו וריח לו כלבנון. ישבו ישבי בצלו יחיו דגן ויפרחו כגפן זכרו כיון לבנון". יש כאן ג' פעמים 'לבנון', ועל כל 'לבנון' רש"י מפרש דבר אחר, הראשון 'ויך שרשיו כלבנון' – "כשרשי אילני הלבנון שהם גדולים". והוא ממש העיר לבנון ששם יש העצים גדולים. השני 'וריח לו כלבנון' – "שדימה בו ישראל ובית המקדש". ולמה נקרא שמו לבנון שמלבין עוונותיהם של ישראל. והשלישי 'זכרו כיון לבנון' – "כדוכרן יבבות חצוצרתא דעל חמר עתיק דמתנסך בבית מקדשא".

ומה זה 'לבנון'?

בזוה"ק איתא, 'אבא' בחי' 'חכמה' ו'אמא' בחי' 'בינה', סילוקא דיסודא עד אבא ואמא. נמצא דאבא ואמא בחי' 'חכמה ובינה', ועפ"י ביאר הגר"י ענגל ז"ל בספרו בית האוצר (ח"א כלל קעג) במאי דאשכחן בע"ז (יג:), "רבי יעקב זבן סנדלא, ר' ירמיה זבן פיתא. אמר ליה חד לחבריה, יתמא עבד רבך הכי וכו'". ופירש רש"י "יתמא בלא דעת". וצ"ב כוונתו, דאם היה יתום כיצד כינה לו שם, והא כתיב 'כל אלמנה ויתום לא תענון', ואם לא היה יתום מה שייך לכנותו בהכי. ולהנ"ל י"ל, דהמכוון כשאין 'חכמה ובינה' שהם בחי' 'אבא ואמא', ממילא הוא בלא דעת, וביחס לזה כינה שמו 'יתמא'.

וזהו שאמר כאן הנביא, "אשר בך ירוחם יתום", דהיינו אע"פ שאין לא אבא ולא אמא, דהיינו אין לו לא חכמה ולא בינה, והוא בבחי' שוטה שאסור לרחם עליו, אבל אם יקרא אלי ויבין שרק על הקב"ה הוא נשען, הקב"ה יושיע אותו. וזהו 'אשר בך' ו'ארפא משובתם אהבם' ר"ת 'אב אמא', הקב"ה יהיה לנו ל'אבא ואמא' להושיע בכל מכל כל.

ובזה יש לבאר הלשון 'לבנון', וכמו שביארו המפרשים על הפסוק "ולבן שניים מחלב", ד'לבן' היינו ל"ב נתיבות חכמה, ונ' שערי בינה, והיינו חכמה ובינה, וזהו דכתיב בהמשך 'מחלב' - 'מח' כנגד חכמה, 'לב' כנגד בינה שבה הלב מבין. וכן הוא בעניינינו ה'לבנון' 'לב' כנגד ל"ב נתיבות חכמה, ו'ינון' כנגד נ' שערי בינה. דהיינו ג' פעמים ה'לבנון' שהקב"ה יהיה לנו לאבא ואמא, כנגד ג' ה'לא' שנבטח רק בה' יתברך.

ולא בכדי נקרא מלחמה זו 'חרבות ברזל', דהנה כתיב (שמות כ, כב) "ואם מזבח אבנים תעשה לי לא תבנה אתהן גזית כי חרבת הנפת עליה ותחללה". וכתב רש"י שם, "ותחללה - הא למדת, שאם הנפת עליה ברזל חללת, שהמזבח נברא להאריך ימיו של אדם, והברזל נברא לקצר ימיו של אדם, אין זה בדין, שיונף המקצר על המאריך. ועוד, שהמזבח מטיל שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, לפיכך לא יבא עליו כורת ומחבל". נמצא דהברזל שהוא מקצר ימיו של אדם נקרא בלשון רש"י 'כורת ומחבל'.

והנה ישנן ג' מוחין והם 'כתר חכמה בינה', והשאר הם המידות, ובכללות ענין המידות אינן שייכות כ"כ לחיים, לעומת המוחין שהם ממש קשורים לחיים, דהיינו הכתר הוא הרצון וכתב "חיים

ברצונו, על החכמה נאמר "החכמה תחיה בעליה", ועל הבינה נאמר "מכל משמר נצור ליבך כי ממנו תוצאות חיים". נמצא דג' המוחין מביאים את החיים. והם אלו שמאריכין את חיי האדם, וכמו שאומרים ב'פתח אליהו'.

וזה לעומת זה עשה אלוקים, וכנגד ה'כתר' יש 'כרת', וכנגד המח והלב שזה חכמה ובינה, ישנו 'מחבל' – 'מח לב'. וכשאומרים 'מחבלים' אומרים שהם אלו הממונים ליטול את החיים, וזה נעשה ע"י החרב הברזל, והוא כלי אומנתו של ישמעאל, כדאיתא ביבמות (עז). ב'יתרא הישמעאלי שנקרא כך ע"ש שחגר חרבו כישמעאל עי"ש. וכל זה עומד כנגד ה'שלום' שהוא המזבח, ולכן לא יבוא עליו הברזל שמבטל את השלום, וכמ"ש רש"י "ולא יבוא עליו כורת ומחבל".

והן אמנן ששמענו וידענו שהישמעאלים שורשם הוא באכזריות, וכמו שכתב הרמב"ם באגרת תימן וז"ל, "ואתם אחינו ידוע לכם שהקב"ה הפילנו במהמרות עוונותינו בתוך אומה זו, שהיא אומת ישמעאל שרעתם חזקה עלינו, והם מתחכמים להרע ולמאוס אותנו כמו שגזר עלינו ית' ואויבינו פלילים, ושלא עמדה על ישראל אומה יותר אויבת ממנה ולא אומה שהרעה בתכלית הרעה לדלדל אותנו ולהקטין אותנו ולמאוס אותנו כמוהם. שאפילו דוד המלך ע"ה כשראה ברוח הקודש כל הצרות העתידות לישראל, התחיל לצעוק ולקונן בלשון האומה מרעת בני ישמעאל, ואמר 'אוייה לי כי גרתי משך שכנתי עם אהלי קדר', וראו איך זכר קדר משאר בני ישמעאל, לפי שהמשוגע [מוחמד] הוא מבני קדר כמו שהוא מפורסם מיחוסו וכו'" עכ"ל. ולא חלמנו כי בימינו יבוא הצר הצורר עלינו.

אבל שלא יהיה בבחי' 'לשוא הכיתי אתכם לא לקחו מוסר', וכמו שאמר הגר"ח שמואלביץ ז"ל, כי הקב"ה לא 'מעניש' אלא 'מלמד', וכמ"ש הרמב"ם 'אין משפטי ה' נקמה'. ולכן כל מידותיו של הקב"ה מידה כנגד מידה, להבין במה האדם חטא כדי שיתקן. ועיין במש"כ רבינו (לקו"מ תורה קפז) עה"פ "כי לך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו", כי חסד גדול עושה ה' שהוא לא מעניש את האדם אלא משלם לו כפי חטאו, וע"י כך הוא יבין כיצד ובמה לחזור בתשובה.

וממילא חייבים להתבונן במה שקרה לנו, וכמ"ש הרמב"ם (פ"א מהל' תעניות הל' ג), "אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקרית, הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים, ותוסיף הצרה צרות אחרות וכו'" עכ"ל. ונמצא דאם האדם לא לוקח מוסר ומשנה את דרכיו, וטוען שהכל מקרה, הרי שהוא בעצמו נהפך להיות 'אכזרי' בחי' אכזריות של ישמעאל.

ועל כן חייבים להבין שהקב"ה מדבר איתנו, ועלינו מוטל להתחזק ולהאמין רק בכוחו של הקב"ה, והוא בלבד שיכול להושיע אותנו. ושלא יכנס איזה בטחון מסויים בכוחי ועוצם ידי.

והנה 'ארפא משובתם אהבם' שהתבאר לעיל שהוא ר"ת 'אמא', עולה גי' 'שמע ישראל הוי"ה אלהינו הוי"ה אחד'. דמי שאומר 'שמע ישראל' הקב"ה אוהב אותו ומרחם עליו, כי הוא גילה שהוא פונה רק להקב"ה אל רחום וחנון.

ואזי הקב"ה יהיה 'כטל לישראל', ויטל' בשונה מה'גשם' לא צריך לבקש עליו, הוא יורד מאליו, משא"כ הגשם יש להתפלל ולהתחנן עליו בשמחת תורה, אבל יכול להיות גשם לרעה, ד'גשם' ר"ת 'גלות שכחה מיתה'. משא"כ היטל' הוא לברכה וזה גילוי האהבה הגדולה של הקב"ה לבניו עם ישראל, ובזכות שאנו נחזיר להקב"ה אהבה בצעקתנו לפניו 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד', הא יגאלנו גאולת עולם, ונשמע בקרוב ממש קול שופרו של משיח, השתא בעגלא ובזמן קריב, אמנן.